

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2019

-1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
-2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
-3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2020

-4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
-5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
-6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

-7 Suunnitelman laatijat
-8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2019

JOHDANTO

Kuntalain 1 §:n perusteella kunnan perustehtävä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa työtä. Hyvinvoinnin edistäminen kohdistuu yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, koko väestöön ja näiden elinympäristöihin. Hyvinvoinnin edistäminen on sosiaalista hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta tukevaa sekä köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja vähentävää toimintaa. Hyvinvointityö kunnassa on suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointia edistävällä tavalla.

Kuntalain mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Punkalaitumen kunnan strategia vuosille 2018 - 2025 on hyväksytty valtuustossa 18.6.2018. Strategian yhtenä toimeenpano-ohjelmaksi on määritelty laadittavaksi hyvinvointiohjelma, jonka toteutumista seurataan vuosittain. Vuosisuunnitelma tarkennetaan talousarvion teon yhteydessä, jolloin määritellään toimenpiteet tulevalle toimintakaudelle. Tilinpäätöksen teon yhteydessä arvioidaan vastaavasti vuosittain ohjelmien toteutumista.

Hyvinvointityö on Punkalaitumen kunnassa organisoitu uudelleen vuoden 2018 alusta alkaen. Kuntaan on nimetty hyvinvointikoordinaattori ja kunnan johtoryhmä on nimetty kunnan hyvinvointiryhmäksi. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseen ei ole budjetoitu erillistä määrärahaa eikä hyvinvoinnin koordinaatioon käytettävää resurssia ole määritelty. Aikaisempina vuosina hyvinvointityötä koordinoitiin yhteistyössä Sastamalan kaupungin kanssa erillisen elämänhallintatyöryhmän koordinoimana. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut järjestetään yhteistoiminta-alueella, tässä asiakirjassa ei nosteta erityisesti esiin ko. palvelutuotantoon liittyviä tavoitteita. Sosiaali- ja terveystieteiden osalta yhteistoiminta-alueelle määritellyt tavoitteet ja toimenpiteet koskevat myös Punkalaitumen kuntaa.

Raporttia laatiessa useimmista indikaattoreista puuttuu vielä vuoden 2019 tieto. Niiltä osin kun vuoden 2019 tiedot puuttuvat on tilanteen tulkinnassa käytetty 2018 tietoja tai tulkinta jätetty tekemättä. Vuoden 2019 tietojen puuttumista isompi haaste indikaattoreissa on Punkalaitumen pienestä koosta ja vastaajamäärästä johtuva tietojen puuttuminen. Kaikki indikaattorit on kuitenkin jätetty näkyviin yleisen trendin hahmottamiseksi.

Talous ja elinvoima

Kunnassa on laadittu erillinen elinvoimaohjelma ja kuntastrategiassa yhtenä painopisteenä on kunnan elinvoimaisuuden lisääminen houkuttelemalla paikkakunnalle yrityksiä ja asukkaita. Uusia asukkaita on houkuteltu mm. seurakunnan kanssa yhteisesti toteutetulla Tule kotiin -hankkeella, joka on tuonut kunta positiivisesti esille eri medioissa. Sastamalan kaupungin kanssa solmittu sopimus elinkeinopalveluiden tuottamisesta päättyi 31.12.2019 ja kuntaan palkataan määräaikainen elinvoimaluotsi vuonna 2020.

Kunnan talousarviot on viime vuosina laadittu alijäämäiseksi, mutta lopullinen toteuma on saatu käännettyä positiiviseksi vuotta 2019 lukuunottamatta. Vuoden 2019 tulos oli n. 320.000 euroa alijäämäinen. Maaliskuussa 2020 Suomeen levinnyt koronavirusepidemia ja sen mukanaan tuomat poikkeusolot tuo uudet haasteet myös talouden näkökulmasta. Kunnallisveron tuotto jää todennäköisesti ennakoitua pienemmäksi ja kunnassa joudutaan toteuttamaan entistä tiukempaa talouskuria.

Lapset ja lapsiperheet

Varhaiskasvatustalain mukaan kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;

- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Varhaiskasvatus on omalta osaltaan pyrkinyt vastaamaan tavoitteisiin järjestämällä monipuolista toimintaa siitä huolimatta, että päiväkotia on vielä v. 2019 loppuun asti toiminut väistötiloissa. Yhteistyötä on tehty koulutoimen ja kirjaston kanssa sekä seurakunnan kanssa. Lapsille on järjestetty erilaisia kulttuuritapahtumia, liikuntilaisuuksia, muskaria ja kirkkovartteja. Varhaiskasvatus on panostanut liikuntaan ja ravitsemukseen. Varhaiskasvatushenkilöstölle järjestettiin varhaiskasvatuksen ravitsemussuosituksista ja lasten ravitsemuksesta koulutusta syksyn 2018 ja kevään 2019 aikana. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman teossa ovat aina mukana vanhemmat ja soveltuvasti myös lapsia on kuultu. Vasun laadinnassa on aina myös liikunnan ja ravitsemuksen asioita otettu esille.

Indikaattoreiden mukaan Punkalaitumella on muuhun Pirkanmaahan verrattuna huomattavasti vähemmän 0-7 -vuotiaiden neuvolakäyntejä, mutta toisaalta osallistuminen varhaiskasvatukseen on noussut jyrkästi vuodesta 2019 alkaen ja on vastaavasti huomattavasti yli Pirkanmaan tason.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Kouluterveyskyselyn tulokset Punkalaitumella ovat osittain haastavia tulkita johtuen pienistä oppilasmääristä. Edelleen myös osa tuloksista on piilotettuja koska vastaajien määrä on ollut niin alhainen. Indikaattoreiden mukaan sekä ala- että yläkoululaiset oppilaat voivat huommin kuin oppilaat Pirkanmaalla keskimäärin. Alakoululaisilla on keskimääräistä huonompi kouluinnostus joka on laskenut jyrkästi. Alakoululaisilla on myös huomattavasti muuta Pirkanmaata enemmän mielialaan liittyviä ongelmia. Punkalaitumen alakouluilla on saatu kiusaamisen määrä vähenemään. Yläkoululaisilla tuloksissa näkyy iso määrä nuoria jotka ovat olleet masentuneita tai ahdistuneita. Molempien osuus on myös huomattavasti korkeampi kuin Pirkanmaällä keskimäärin. Vaikka tosihumalaan itsensä juovien nuorten määrä on Punkalaitumella hieman korkeampi kuin Pirkanmaalla ovat Punkalaitumelaisten nuorten asenteet muiden juomista kohtaan tiukemmat kuin Pirkanmaalla.

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista. Lisäksi tavoitteena on edistää nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista. Kunnan tehtävänä on tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä järjestää nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja. Punkalaitumen kunnalla ja Punkalaitumen 4H-yhdityksellä on yhteistyösopimus nuorisopalveluiden tuottamisesta. Sopimuksen mukaisesti 4H-yhdistys on tuottanut kerho- ja kesätoimintaa, avointa nuorisotilatoimintaa, nuorten työllistämistoimintaa, sekä erilaisia nuorten tapahtumia. Nuorisovaltuusto on toiminut aktiivisesti. Nuorisovaltuustolla on edustus kunnan kaikissa lautakunnissa, kunnanhallituksessa sekä kunnanvaltuustossa. Syksyllä 2019 Punkalaidun palkittiin nuorisovaltuustoystävällinen kunta sertifikaatilla.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuoltoa toteutetaan ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona sekä yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat ja se tarkoittaa kaikkia niitä toimia ja toimintakulttuuria, joilla oppilaiden hyvinvointia ja oppimista

pyritään tukemaan. Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Yksilökohtainen opiskeluhuolto käsittää koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon. (OHL 3-5§)

Vuonna 2019 Punkalaitumella panostettiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen merkittävästi kun kuntaan rekrytoitiin oma kokoaikainen kuraattori. Vuonna 2019 kouluissa on ollut käytettävissä kouluterveydenhoitajan työpanos Sotesin kautta neljänä päivänä viikossa, koulupsykologin palvelut ostopalveluna kahtena päivänä kuukaudessa sekä syyslukukaudesta 2019 alkaen kuraattoripalvelu viitenä päivänä viikossa kunnan omana toimintana. Aikaisemmin kuraattoripalvelu toteutui Sotesin kautta yhtenä päivänä viikossa. Koulukuraattori, koulupsykologi ja kouluterveydenhoitaja muodostivat opiskeluhuoltoiimiin. Lisäksi koulukohtaisiin oppilashuoltoryhmiin kuului koulukohtaisesti rehtori tai koulun johtaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä tarpeen mukaan koolle kutsuttavat henkilöt. Monialaisia asiantuntijaryhmiä yksittäisten oppilaiden tarpeesta käsin järjestettiin oppilashuoltolain mukaisesti yhteistyössä perheiden kanssa.

Kuntaan on palkattu kokopäiväinen kuraattori elokuussa 2019, joka on tarjonnut mahdollisuuden laajentaa opiskeluhuollon tarjontaa. Yksilökohtaisessa kuraattorin työssä on syyslukukauden 2019 aikana tavoitettu noin viisikymmentä lasta ja nuorta. Yksilökohtaiseen työhön on sisältynyt oppilaan henkilökohtaiset tapaamiset sekä tilannekohtaisesti yhteistyö oppilaan kodin ja muiden auttamisverkostojen kanssa. Yksilökohtaisten tapaamisten lisäksi kuraattori on omalta osaltaan toteuttanut yhteisöllistä opiskeluhuoltoa tekemällä oppituntivierailuja, osallistumalla tarvittaessa oppilaiden välisten ristiriitatilanteiden selvittämiseen, pitämällä yhdessä terveydenhoitajan kanssa alakouluikäisille sosiaalisten taitojen kerhoja, vierailemalla esikouluryhmissä tunnetaitoja opettamassa sekä osallistumalla koulun yhteisten tapahtumien sekä seitsemäsluokkalaisten ryhmäyttämisen järjestämiseen.

Kuraattorin työhön on kuulunut myös yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteistyötä tehtiin Sotesin lapsi- ja perhepalveluiden sekä muiden toimijoiden, kuten nuorisopsykiatrian kanssa. Lisäksi kuraattori on koennut Lasten, nuorten ja perheiden palveluverkoston, jonka tarkoituksena on koota yhteen paikallisia toimijoita niin kunnasta, Sotesista kuin järjestöistä, jakaa tietoa toiminnasta sekä suunnitella yhteistyötä.

Työikäiset

Punkalaidun osallistui vuosina 2017-2018 yhdessä Sastamalan kanssa työllisyyden kuntakokeiluun jolla osa te-toimiston tehtävistä siirrettiin kuntien hoidettavaksi. Kokeilulla oli positiivinen vaikutus sekä työttömien määrään että työttömien aktiivointiasteeseen. Kuntakokeilun vaikutukset näkyivät edelleen vuonna 2019 työllisyystilastoissa, joissa Punkalaidun oli Pirkanmaan kärkeä.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus on Punkalaitumella noussut viime vuosina koko Pirkanmaan laajuiden trendin mukaisesti. Punkalaitumella osuus on ollut ja on edelleen alle muun Pirkanmaantason. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus 25-64 -vuotiaista on laskenut vuosia tasaisesti mutta on edelleen hieman korkeampi kuin Pirkanmaalla keskimäärin.

Ainoastaan työikäisiin kohdistuvia merkittäviä toimia ja investointeja ei tehty Punkalaitumella vuonna 2019. Merkittävimmät työikäisten hyvinvointiin vaikuttavat toimet ovat kohdassa kaikki ikäryhmät.

Ikäihmiset

Ikäihmisten sosiaali- ja terveyspalvelut on ulkoistettu Sastamalan seudun sosiaali- ja terveyspalveluille (Sotesi) ja Esperin Carelle. Esperin tuottaa asumispalveluita ympärivuorokautista hoivaa vaativille ikäihmisille, sekä lyhytaikaista asumispalvelua. Sotesi tuottaa muut ikäihmisten sosiaali- ja terveyspalvelut, mm. kotihoidon ja perusterveydenhuollon. Indikaattoreiden mukaan kotihoidon palveluita käyttävien osuus on noussut Punkalaitumella jyrkästi. Samaan aikaan kuitenkin tehostettua palveluasumista käyttävien osuus on kääntynyt laskuun, ollen kuitenkin edelleen suosituimpaa kuin pirkanmaalla muuten.

Vuonna ikäihmisten hyvinvointiin panostettiin solmimalla tuotantosopimus yli 55-vuotiaiden kulttuurin tuottamisesta Punkalaitumen työväenyhdistyksen kanssa. Sopimuksen mukaisesti yhdistys tuotti vuoden aikana 8 varttuneelle väelle suunnattua kulttuuritapahtumaa. Kokemukset tuotantosopimuksesta olivat positiivisia ja vastaavaa toimitamallia tullaan

jatkamaan. Ikäihmiset osallistuivat aktiivisesti myös kunnan liikuntaryhmiin. Suosittuja liikuntamuotoja olivat asahi, vesijumpat ja tuolijumpat. Ikäihmisten liikkumisen edellytyksiä parannettiin myös kunnostamalla Pakarin vanhustentalon takana sijaitseva esteetön polku.

Kaikki ikärymät

Kaikkien ikäryhmien hyvinvoinnin tieto ei ole tiivistelmä edellisistä kokonaisuuksista vaan avaa muuta indikaattori- ja asiantuntijatietoa, joka koskettaa kaikkia ikäryhmiä.

Punkalaitumen hyvinvointipalveluita on pyritty keskittämään kirjaston tiloihin. Keskitettyjen toimistojen lisäksi kirjaston tiloissa kokoontuu säännöllisesti työllisyshoidon ryhmiä, ja siellä järjestetään monipuolisesti erilaisia tapahtumia ja jopa liikuntaryhmiä. Indikaattoreiden mukaan vaikka kirjaston lainausmäärät laskevat ovat kirjastolla kävijämäärät kasvaneet.

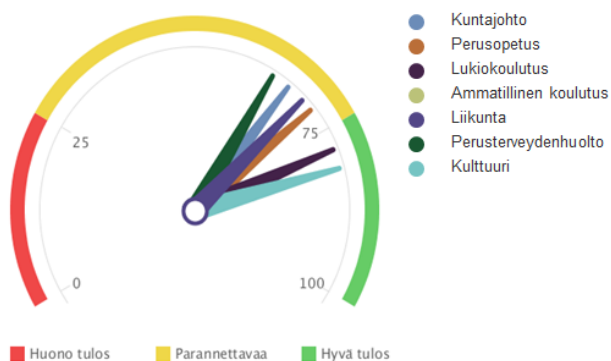
Vuonna 2019 peruskorjattiin Porttikallion ulkoilualueen ulkovalaistus ja asennettiin uudet ulkokuntoiluvälineet. Lisäksi Porttikallion alueella sijaitsevien kotien tulisijat korjattiin. Toimilla pyrittiin vaikuttamaan ulkoilualan monikäyttöisyyteen sekä houkuttelevuuteen. Emmanpuistossa vaihdettiin uusia leikkivälineitä ja lampi ruopattiin. Pakarin vanhustentalon takana sijaitseva esteetön polku kunnostettiin ja Kivirannan uimapaikalla saaneerattiin saunan sisätilat.

Liikenneturvallisuusryhmä kokoontui vuonna 2019 kolmesti. Ryhmä käsittelee monipuolisesti liikenneturvallisuuteen liittyviä teemoja ja toimia kaikkiin ikäryhmiin liittyen. Ryhmän säännöllisillä kokouksilla vaikutetaan paikallisesti liikenneturvallisuuden parantamiseen.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Teaviisari tulokset 2019

Kaikki sektorit : Punkalaidun 2019

Kaikki sektorit : Punkalaidun 2019

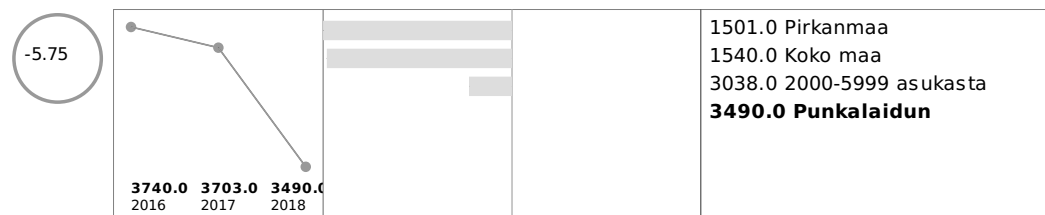
	Punkalaidun	Pirkanmaan maakunta	Koko maa
Kaikki sektorit	71	69	69
Kuntajohto	66	83	78
Perusopetus	71	68	67
Lukiokoulutus	78	70	69
Ammatillinen koulutus	..	70	66
Liikunta	69	71	74
Perusterveydenhuolto	63	64	67
Kulttuuri	81	58	59

TALOUS JA ELINVOIMA

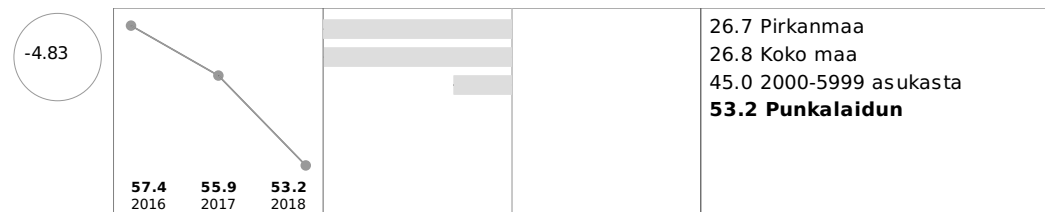
Talous

Tulot

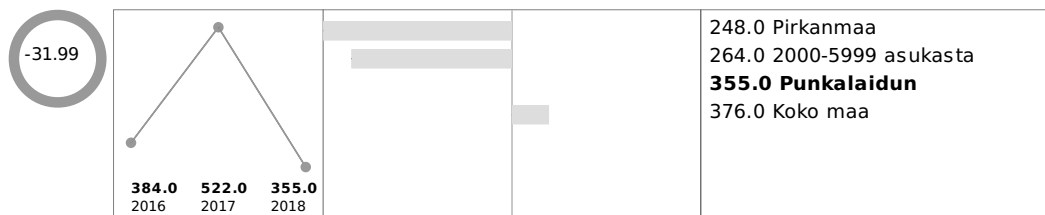
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

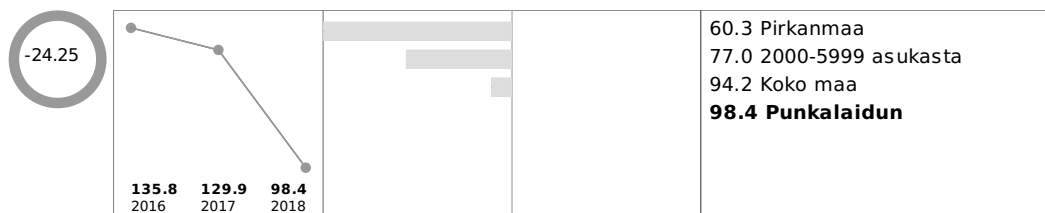
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

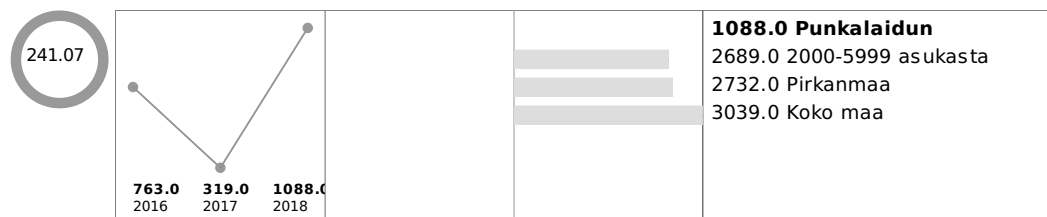
Vuosikate, euroa / asukas

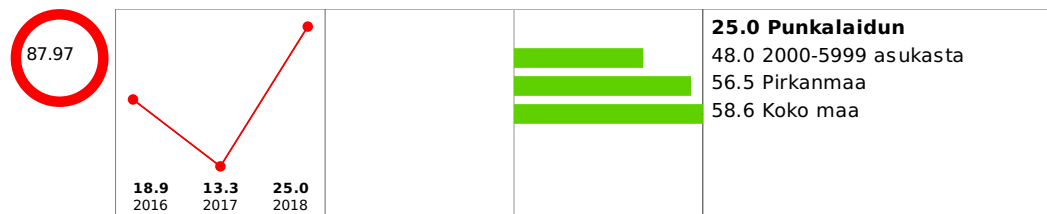
Vuosikate, % poistoista

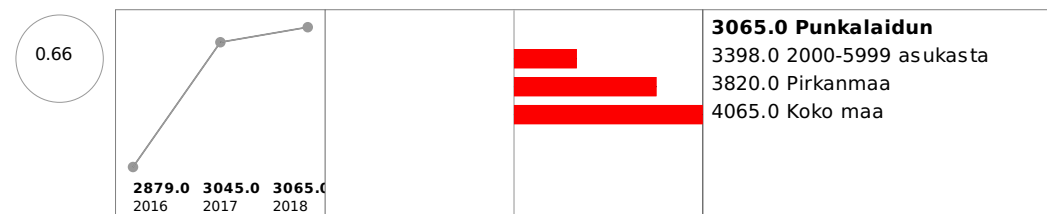
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

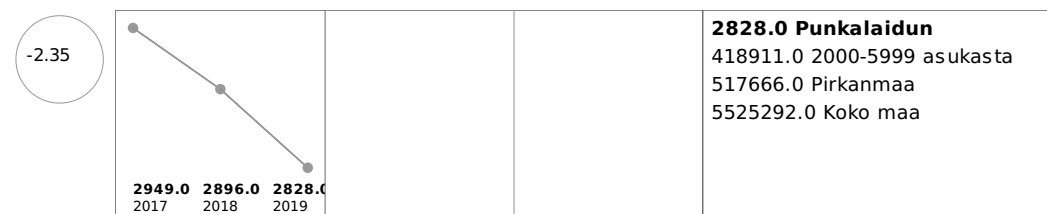
Verotulot, euroa / asukas

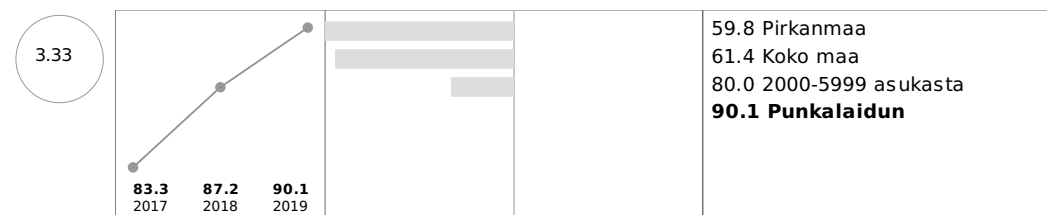
Elinvoima

Väestö

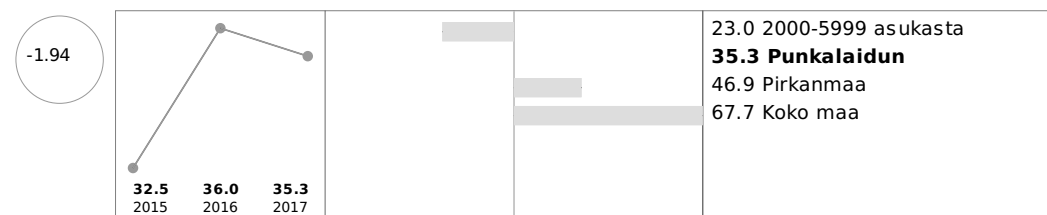
Väestö 31.12.

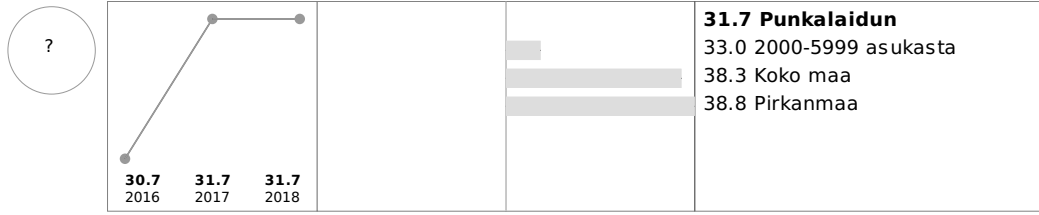
Huoltosuhde, demografinen

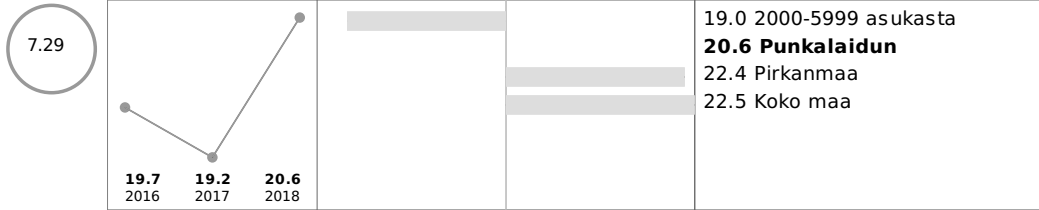
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

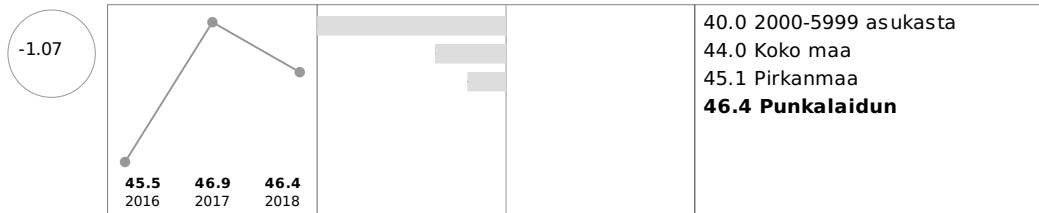
Lapsiperheet, % perheistä

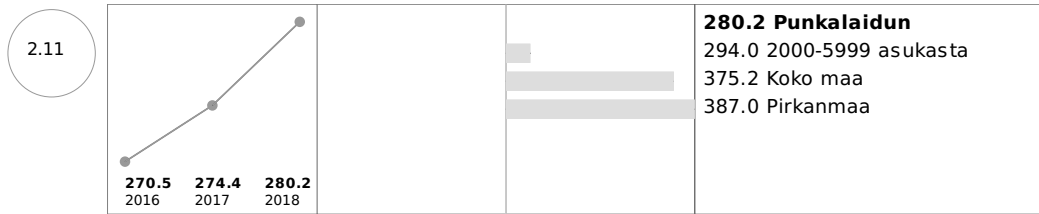
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

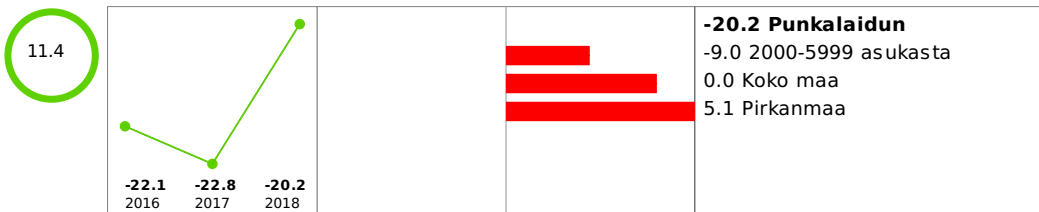
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030

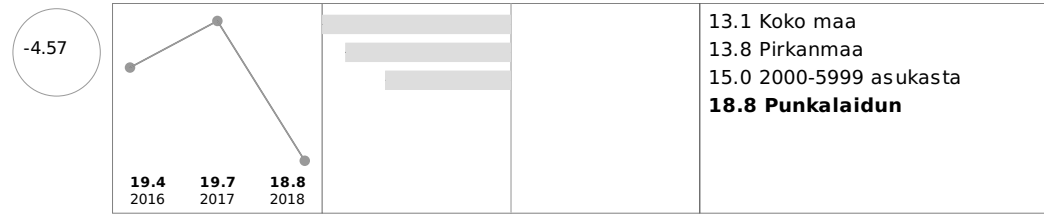

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

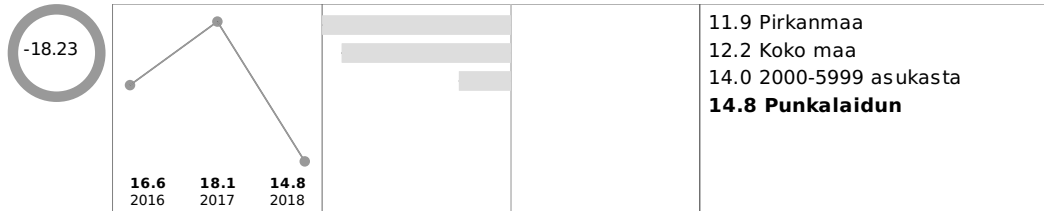

Elinvoima

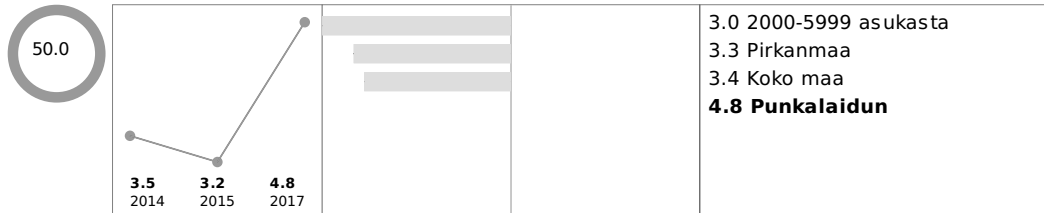
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

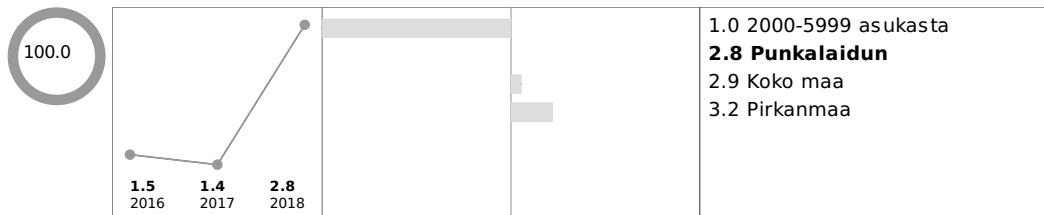
Lasten pienituloisuusaste

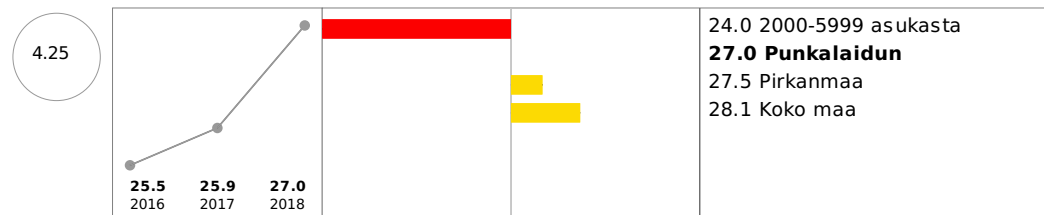
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

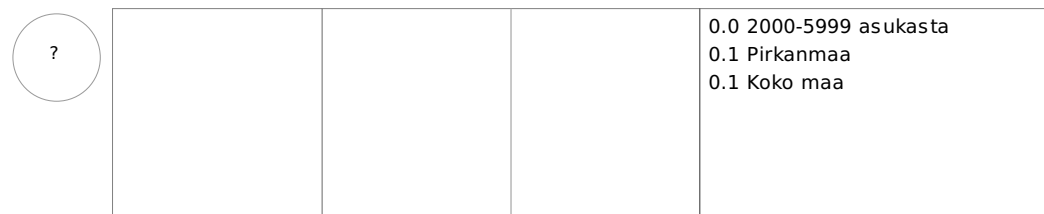
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

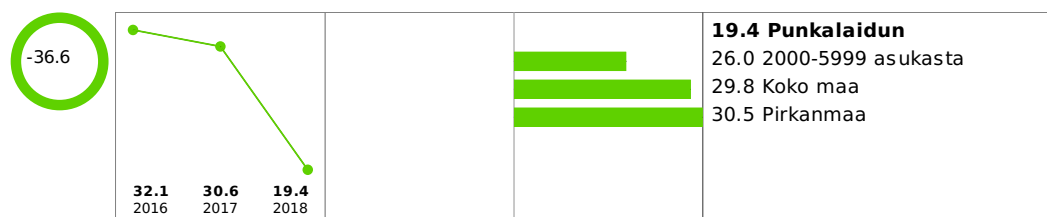
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

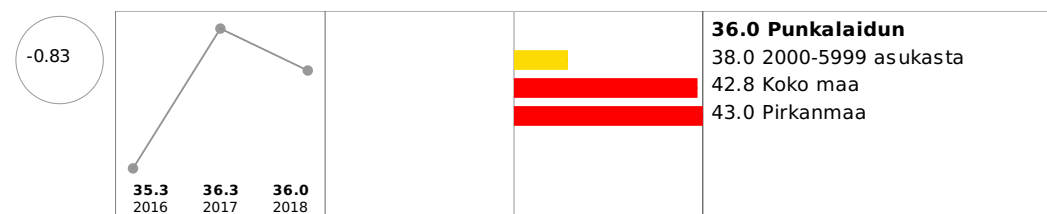
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

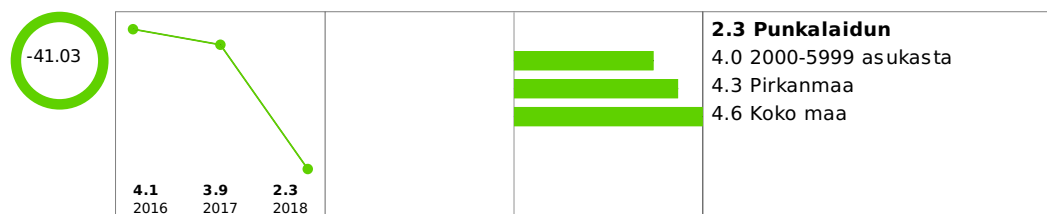
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

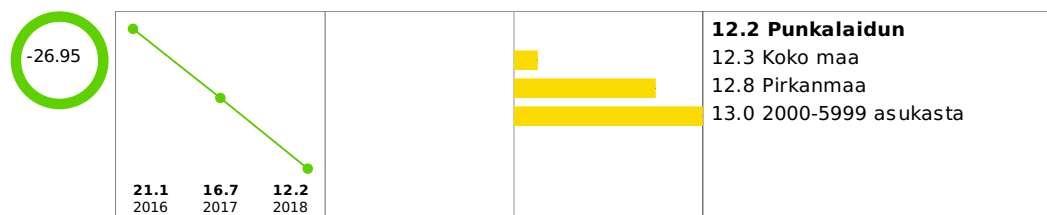
Työlliset, % väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

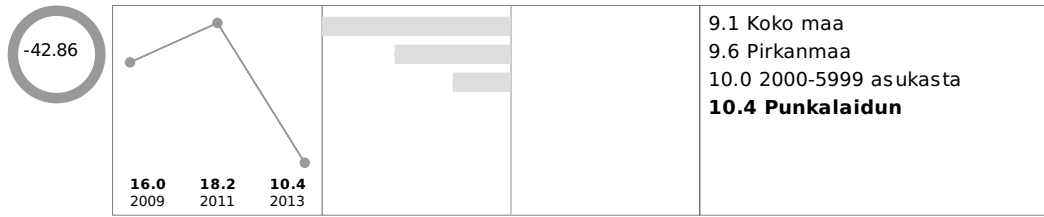
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

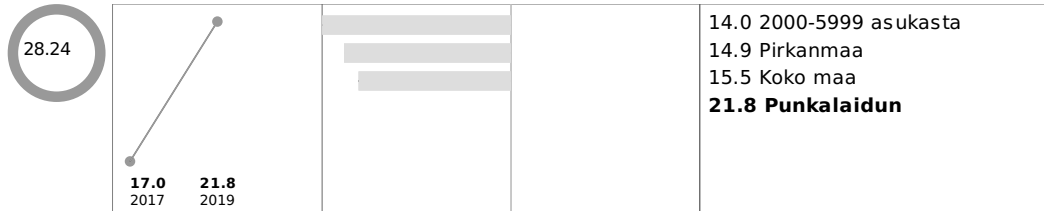
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

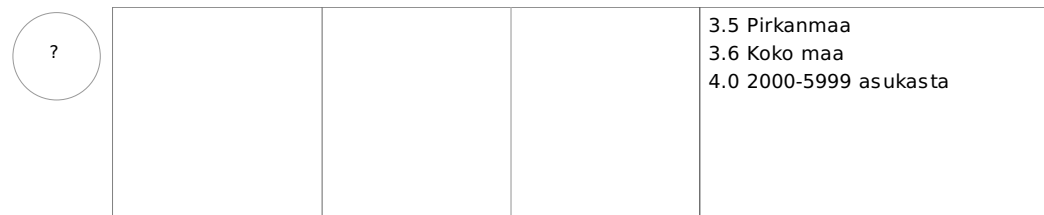
Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

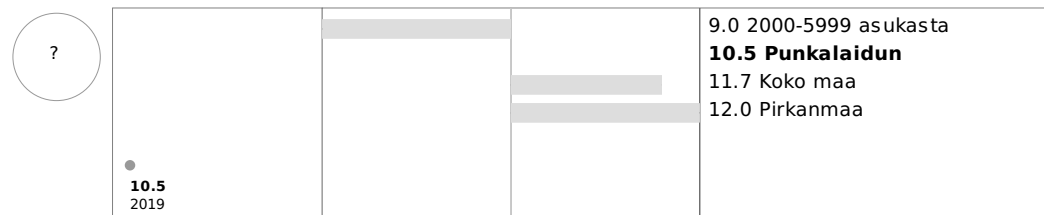
Ei yhtään hyvää kaveria, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

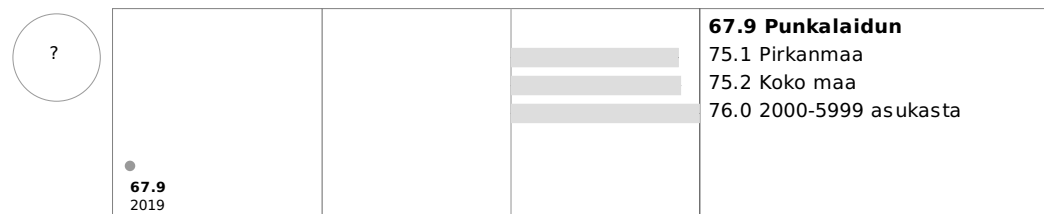
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

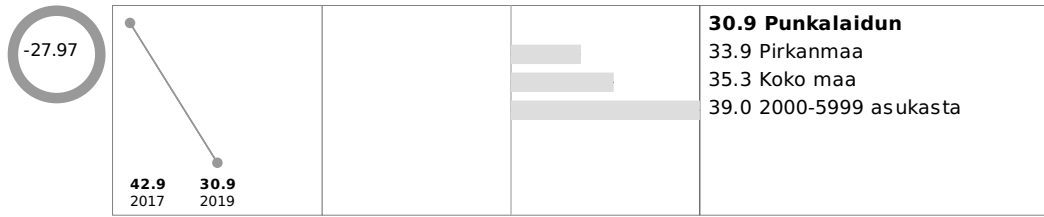

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

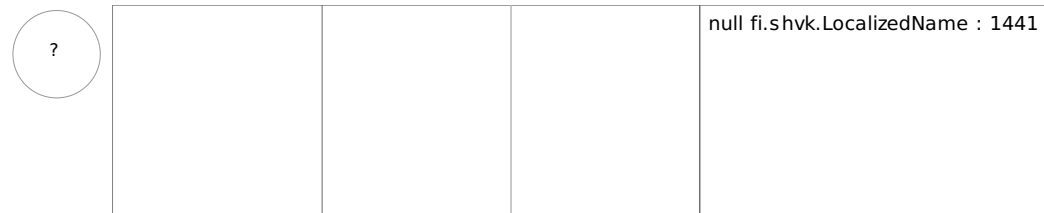
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kouluinnostus, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Vanhemmuuden puutetta, % 8. ja 9.luokan oppilaista

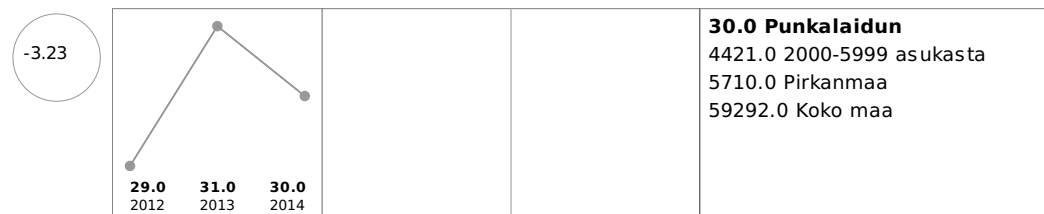
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

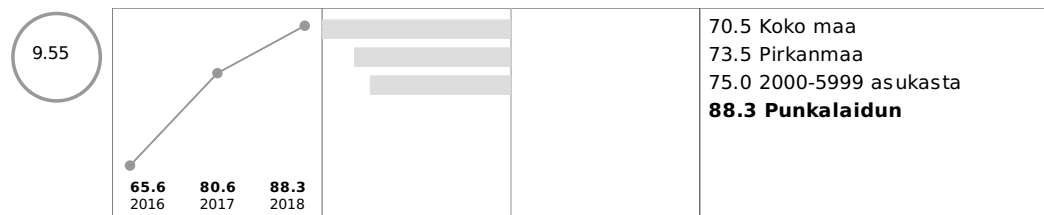
Kunnan palvelut

Päivähoito

Esiopetuksen piirissä lapsia 20.9. yhteensä, lkm (-2014)

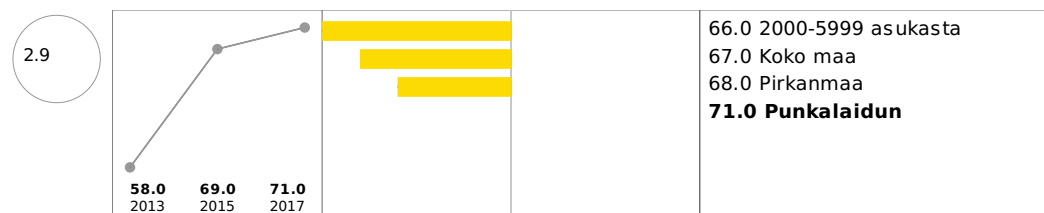

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

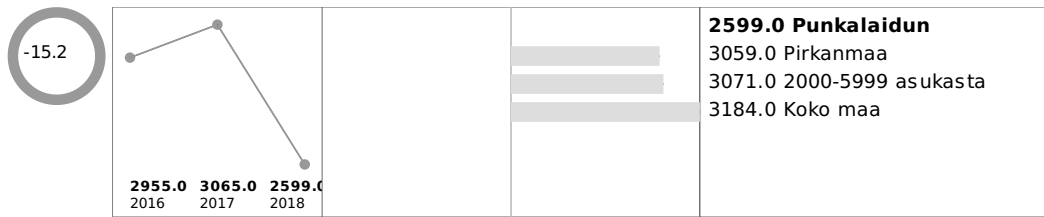
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

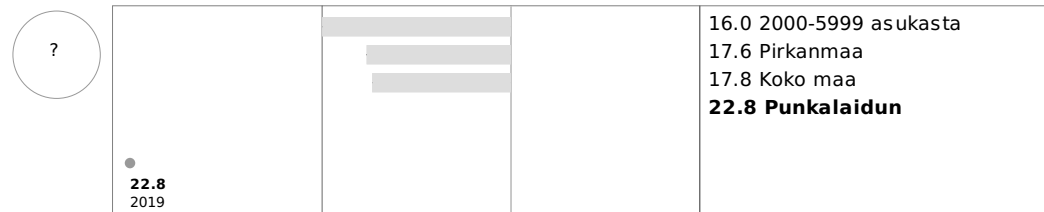

Sosiaali- ja terveydenhuolto

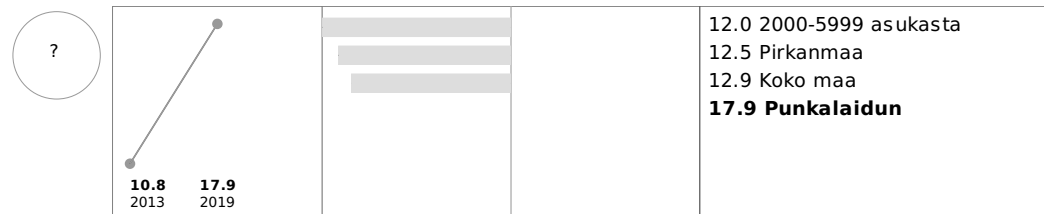
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Muut palvelut

Talous

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

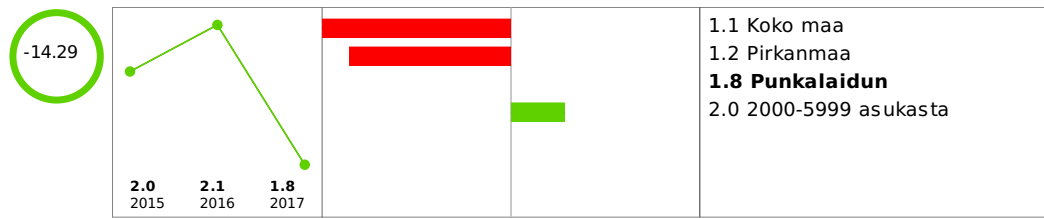
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

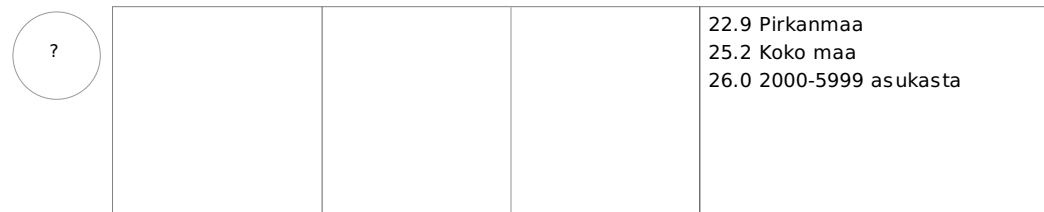
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

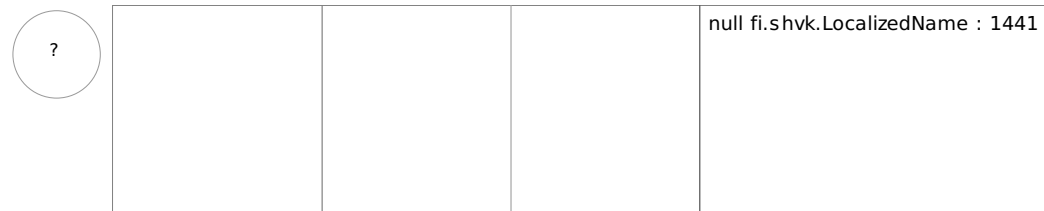

Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

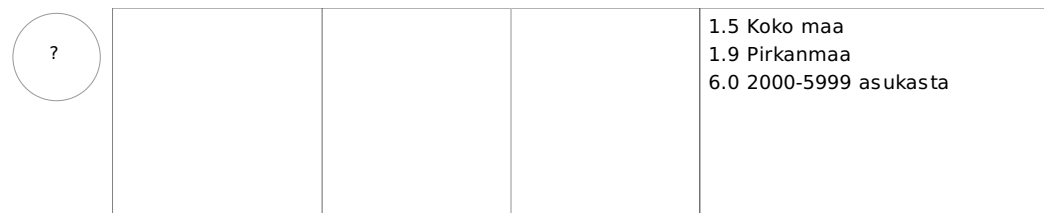

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

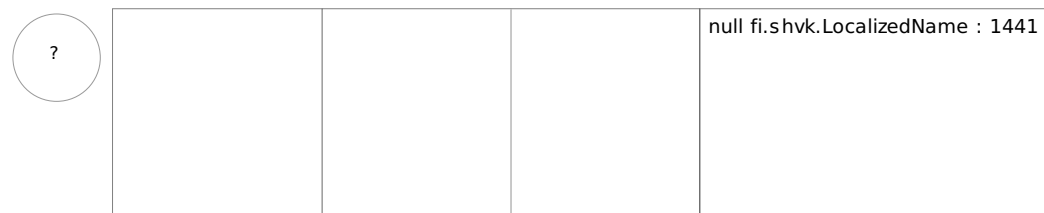
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2015)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

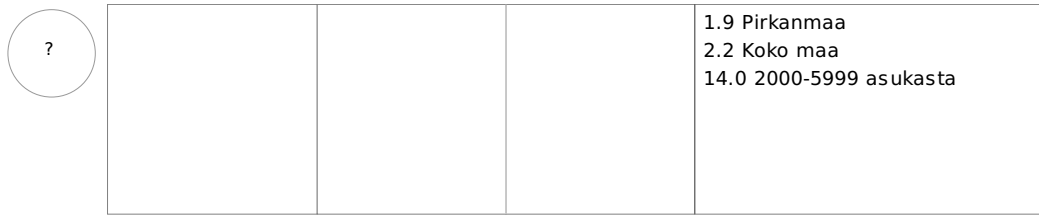
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2015)

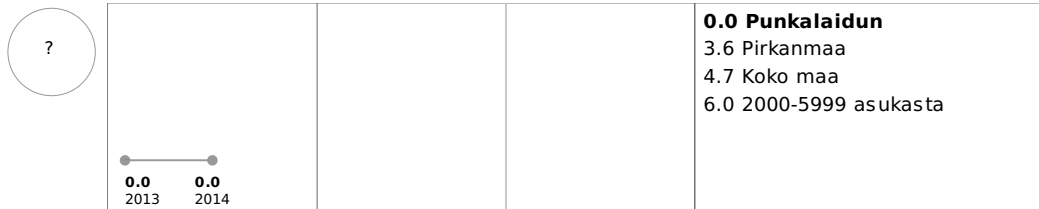
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 15 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Muut palvelut

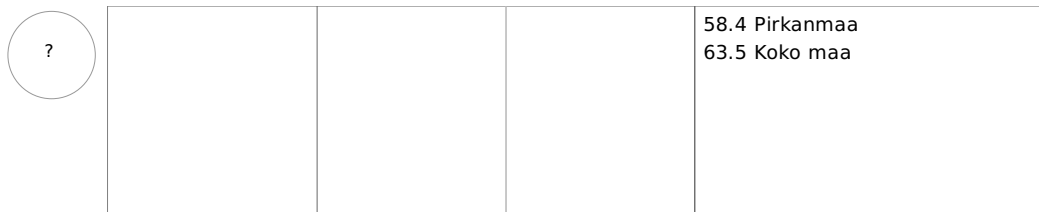
Talous

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

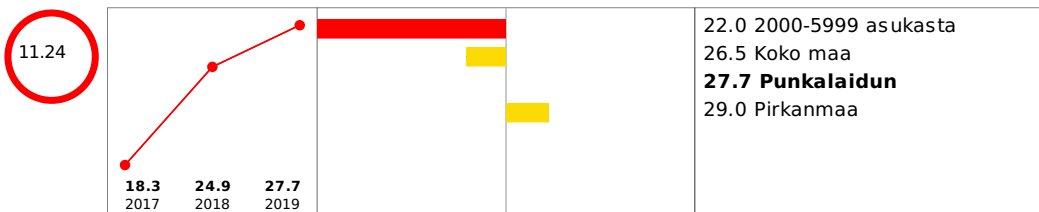
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

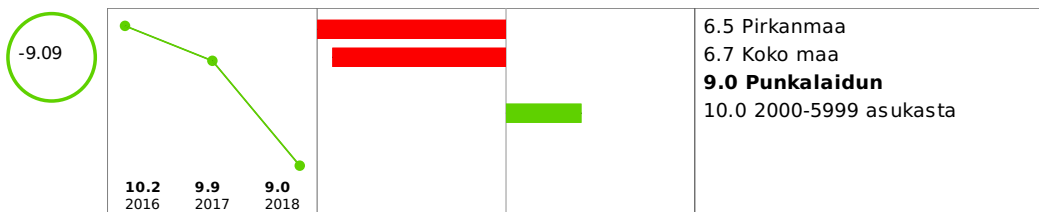
Elämänlaatussa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

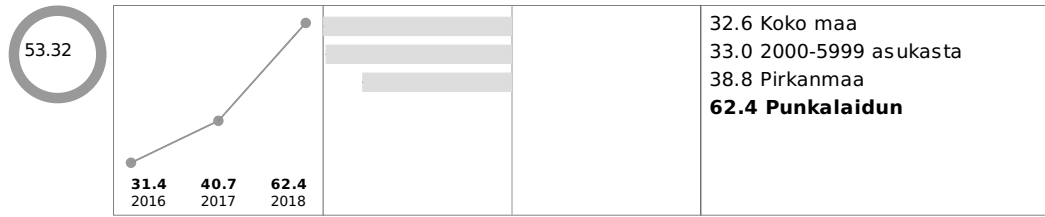

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

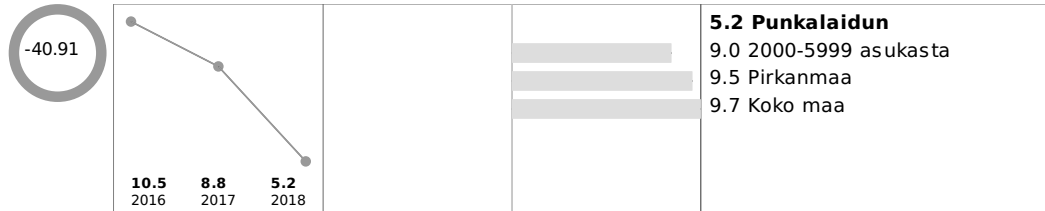

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Työttömien aktivointiaste, %

Työttömät, % työvoimasta

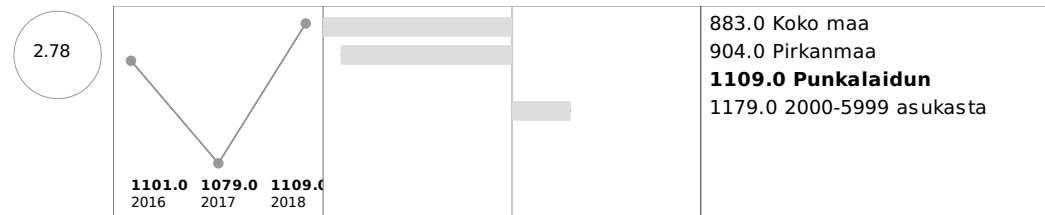

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

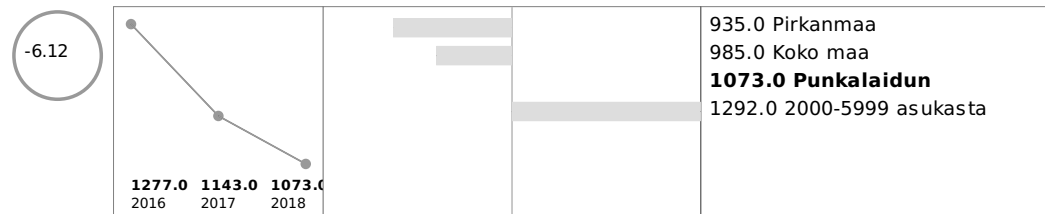
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Vapaa-aika

Muut palvelut

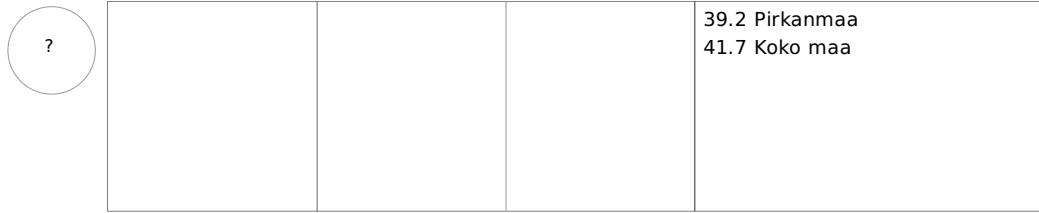
Talous

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

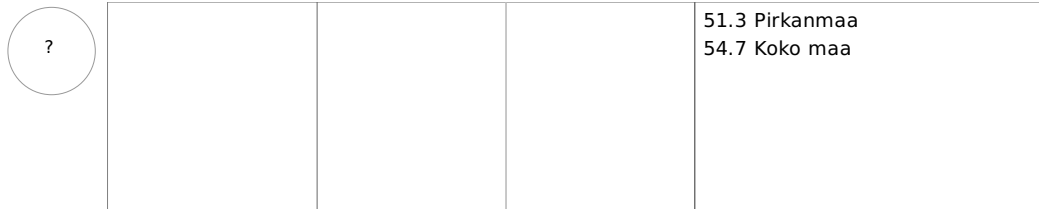
IKÄIHMISET **Hyvinvointi**

Elämänlaatu ja osallisuus

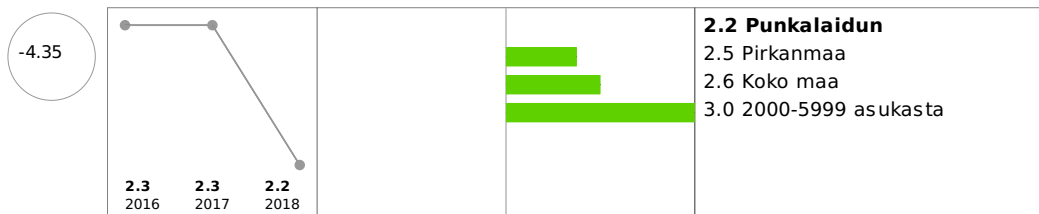
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet

Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), matala koulutus

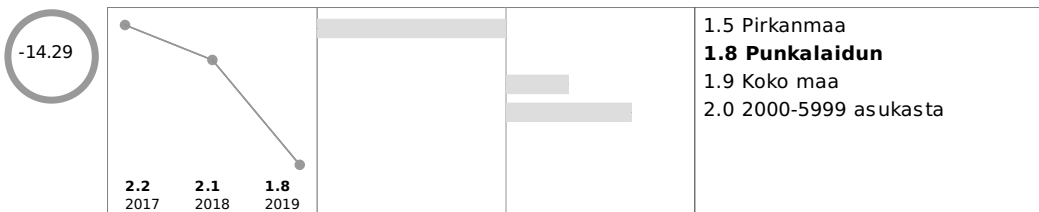

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

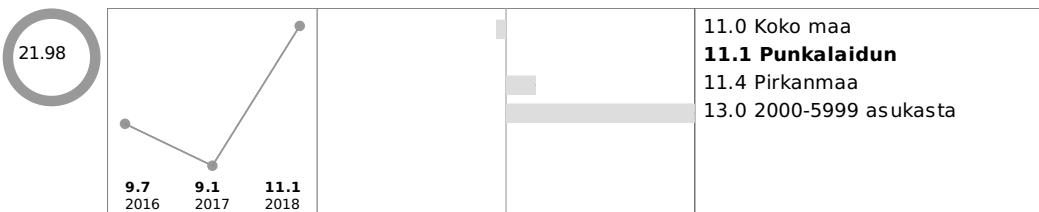

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

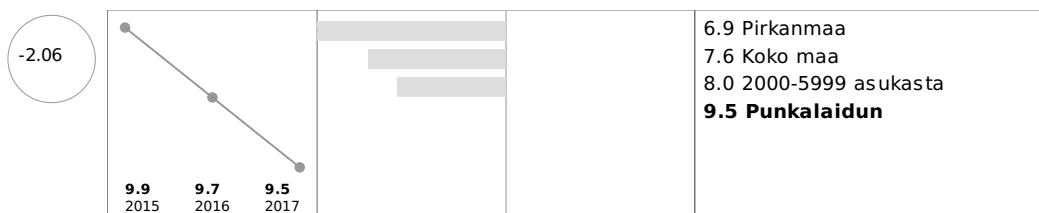
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Muut palvelut

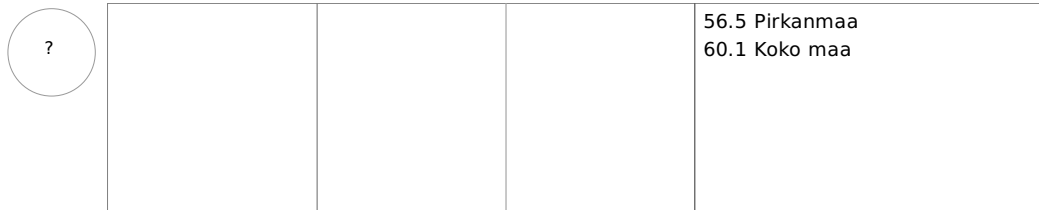
Talous

IKÄIHMISET - Yhteenveto

KAIKKI IKÄRYHMÄT *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

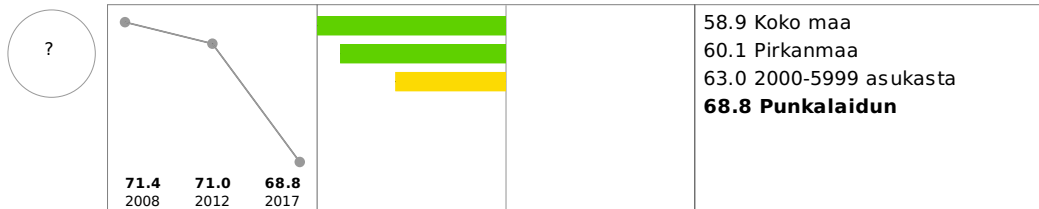
Elämänlaatusensa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%)

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu (-2017)

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

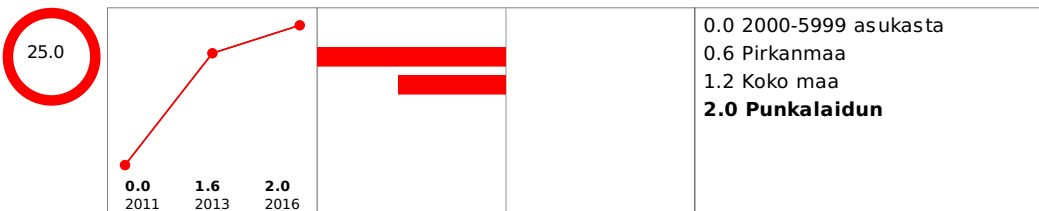
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

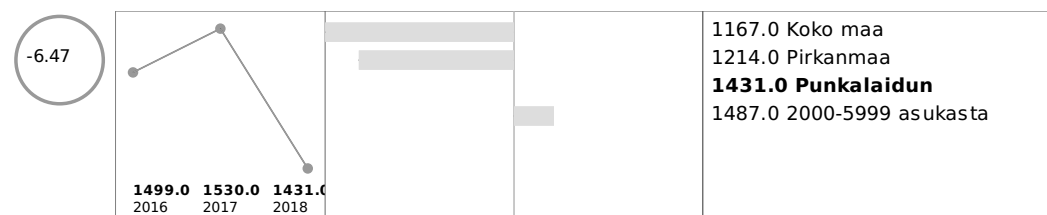
Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (-2017)

Kunnan palvelut

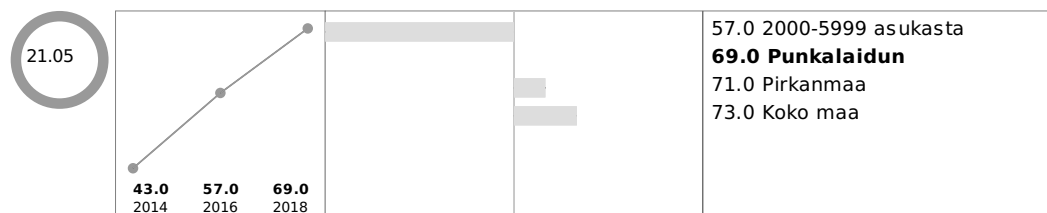
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

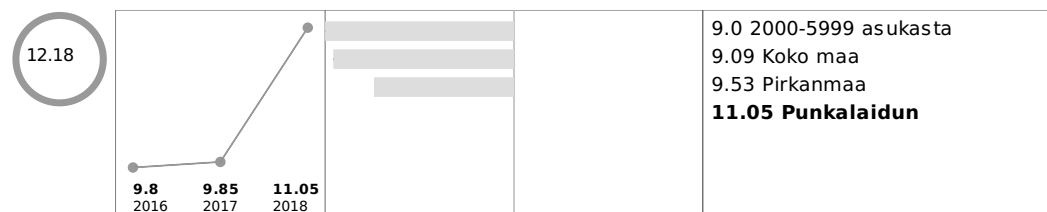
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

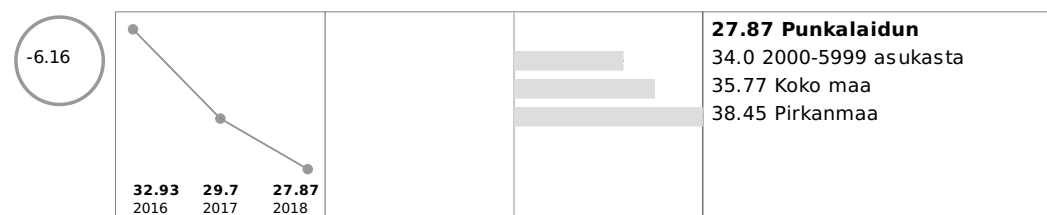
Liikuntatoimi, käyttökustannukset (€/asukas)

Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluku

Kirjasto, lainaajia / asukasluku %

Muut palvelut

Talous

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Arviointi on suoritettu osana vuoden 2019 tilinpäätöstä.

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Noudatetaan hyvinvointiohjelman toimeenpanoa ja pyritään saavuttamaan siinä asetetut tavoitteet 2020 aikana.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2020

Käynnissä olevan valtuustokauden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet on koostettu hyvinvointiohjelmaan; edellisten hyvinvoinnin tilaa kuvaavien raporttien, valtakunnallisten indikaattoritietojen, paikallisesti kerättyjen tutkimustulosten sekä Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen pohjalta. Toimialat ovat määritelleet hyvinvointiohjelmaan tavoitteita ja toimenpiteitä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi vuosille 2018- 2021.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumista sekä vaikutuksia seurataan/arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen teon yhteydessä. Talousarvion laadinnan yhteydessä tarkennetaan hyvinvointiohjelman tavoitteita kulloisenkin toimintavuoden osalta talousraamin antamien mahdollisuuksien mukaan.

Sosiaali- ja terveystalouden osalta hyvinvointiohjelma on laadittu Sotesin toimesta ja sisältyy Sastamalan kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan. Sotesin asettamat tavoitteet koskevat myös Punkalaidunta. Sastamalan kaupungin hyvinvointisuunnitelma v. 2018 - 2021

Vuonna 2020 jatketaan hyvinvointiohjelman toteuttamista ja pyritään saavuttamaan siinä asetetut tavoitteet.

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kuntastrategia on laadittu vuosille 2018-2025. Sen mukaiset painopisteet ovat.

- Markkinoimme näkyvästi vahvuksiamme Punkalaidun tunnetaan lähimaakunnissa turvallisena ja yhteisöllisenä kuntana, jossa on hyvä elää, perustaa perhe ja harjoittaa yritystoimintaa.
- Kunnan talouden tasapainoisuus mahdollistaa kunnan itsenäisyyden ja oman päätösvallan kuntalaisten palveluiden järjestämisessä. Tuotamme palvelut kustannustehokkaasti ja yhteistyössä muiden kuntien kanssa.
- Houkuttelemme alueelle aktiivisesti uusia pienyrityksiä ja yrittäjiä, joille sijainti neljän maakunnan keskellä on eduksi. Tarjoamme yrityksille teollisuustontteja Pori-Helsinki-tien varrelta ja järjestämme tarvittavia tukipalveluita. Punkalaidun tarjoaa myös viihtyisän ja turvallisen sijainnin yrityksille ja työntekijöille, jotka tekevät paikasta riippumatonta työtä. Vastaamme nopeasti ja joustavasti yritysten tarpeisiin hallinnossa ja päätöksenteossa.
- Peruspalveluidemme tehtävä on tukea kuntalaisten hyvinvointia myös maakuntauudistuksen jälkeen. Varmistammekin, että lapsemme saavat kasvaa turvallisessa ja laadukkaassa ympäristössä, minkä vuoksi rakennamme uudet tilat varhaiskasvatukselle, yläkoululle ja lukiolle. Olemme aktiivisesti mukana alueellisessa kehitystyössä ja pyrimme turvaamaan terveystalouden säilymistä lähipalveluina myös maakuntauudistuksen jälkeen.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat

[Ravitsemussuunnitelma](#)

[Kotouttamisohjelma](#)

[Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma](#)

[Punkalaitumen terveystalouden suunnitelma](#)

[Varhaiskasvatussuunnitelma](#)

[Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma](#)

[Suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukemiseksi Sotesin toiminta-alueella](#)

[Perusopetuksen opetussuunnitelma](#)

[Punkalaitumen lukion tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

[Punkalaitumen koulujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

[Punkalaitumen kunnan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma](#)

[Lounais-Pirkanmaan viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelma/Punkalaidun](#)

[Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2017-2019, päivitys 2018](#)

[Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma 2017-2019, päivitys 2018](#)

[Eläinlääkintähuollon ohjelma 2015-2019](#)

[Kaavoituskatsaus](#)

[Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017-2020](#)

[Pirkanmaan alueellinen terveyden edistämisen suunnitelma](#)

[Pirkanmaan alueellinen terveystuennasuunnitelma](#)

[Pirkanmaan alueellinen kultturihyvinvointisuunnitelma](#)

[Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdestrategia](#)

6 Hyvinvointisuunnitelma

Punkalaitumen hyvinvointiohjelma 2018-2021 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.6.2018. Sen toteuttamista jatketaan vuonna 2020.

HYVINVOINTIOHJELMA 2018-2021			
TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHO	MITTARI
Osallisuus			
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Monialaiset asiakasraadit, osallistaminen toiminta- ja palvelusuunnitteluun	osastojen esimiehet	Toiminta- ja palvelusuunnitteluun osallistettu K/E
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa	Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinot on esitelty kunnan nettisivuilla	hallintotoimi	kyllä/ei
Päätösten vaikutusten ennakoarviointi EVA -menetelmän käyttöönotto	Päivitetään EVA-ohjeet sekä koulutetaan valmistelijat ja esittelijät	hallintotoimi	Ohjeet laadittu kyllä/ei Koulutus järjestetty kyllä/ei
EVA-menetelmän käyttäminen	Hallituksen ja lautakuntien päätöksistä tehty EVA-arviointi ohjeen mukaisesti	valmistelijat ja esittelijät	Toteutunut/ei toteutunut
Yhteisöllisyyden lisääminen kouluissa	Oppilaita ja opiskelijoita pyritään kuulemaan entistä enemmän kun suunnitellaan koulun toimintaa ja käytänteitä.	rehtorit	Asiakastyytyväisyys kyseilystä saatu palaute
Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa	Pienten lasten osallisuuden huomioiminen perustuu paljon perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön ja vanhempien huomioimiseen. Asiakastyytyväisyyskysely	varhaiskasvatusjohtaja	Asiakastyytyväisyydestä saatu palaute
Ennaltaehkäisevä toiminta			
Kulttuuripalveluihin hakeutuu yhä useampi	Kulttuurilähetteen pilotointi	kulttuuritoimi / sote	lähetteitä annettu
Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseensä	Hyvinvointia edistävän kannustinjärjestelmän luominen	kulttuuri/hyvinvointijohtaja	kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute
	Matalan kynnyksen liikunta ja		

Yksinäisyyttä kokevien osuus väestöstä vähenee	kulttuuritoimintaa yksinäisyyden riskiryhmän väestölle	liikunta/kulttuuritoimi/järjestöt	osallistujien määrä/tilaisuuksien määrä
Mielenhyvinvoinnin tukeminen	Järjestetään mielenterveyden ensiapukurssi	hyvinvointijohtaja	toteutunut kurssi: kyllä/ei, osallistujat, saatu palaute
Liikuntapaikkojen käytön lisääminen	maksuttomat, hyväkuntoiset ja esteettömät liikuntapaikat	liikuntatoimi/ tekninen toimi	esteettöminen liikuntapaikkojen määrä, liikuntahalli maksut
Oppilaat ja opiskelijat kiinnittävät aikaisempaa enemmän huomiota oman terveyden edistämiseen	Toiminta ja valistus tukevat tavoitetta	koulutoimi	Kouluterveyskyseilyiden, hyvinvointiprofiilin tulokset
Kunnan rakennuskohteissa toteutuvat esteettömyys ja turvallisuus	Rakennus- ja yhdyskuntateknisessä suunnittelussa otetaan huomioon esteettömyys ja turvallisuus	tekninen toimi ja muut toimialat	Puhdas sisäilma, tilojen ja rakenteiden yhdenvertainen käyttömahdollisuus
Perheet kiinnittävät enemmän huomiota lasten monipuoliseen ruokailuun ja liikkumiseen	Henkilöstölle ja lasten vanhemmille suunnattu ravitsemusluento/vanhempainilta	varhaiskasvatuksen henkilöstö ja varhaiskasvatusjohtaja	kyllä /ei
Alueellisen hyvinvointikertomuksen kuntakohtaiset tavoitteet			
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen			
Lisätään lasten ja nuorten osallisuutta taide- ja kulttuuritoimijoina	Painotetaan kulttuuritoimijuutta nuorisotyössä, järjestetään kerhotoimintaa ja matalan kynnyksen tapahtumia kohderyhmälle. Hanke	kulttuuritoimi / koulutoimi /nuorisotoimi / varhaiskasvatus / järjestöt	Kerhotoiminnan tuntimäärä, Lapsille tai nuorille suunnattujen kulttuuritapahtumien määrä vuosittain
Lisätään lasten ja nuorten tietoisuutta hyvinvoinnin eri osa tekijöistä	Esitellään ja käydään läpi oppilaiden kanssa indikaattorien osoittama tieto, nuorisovaltuusto käsittelee kokouksissaan lasten ja nuorten hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä tilastoja	sivistystoimi	tilaisuuksien määrä, palaute
Kunnan kaikki toimialat sisällyttävät talous- ja toimintasuunnitelmiinsa lasten, nuorten ja lapsiperheiden liikkumisaktiivisuutta tukevia toimenpiteitä, arjen liikkumisen lisääminen	Osastokohtaiset tavoitteet talousarvion yhteydessä; välineet, toimintatapamuutokset, tiedottaminen, osallisuus, liikuntapolku eri palveluista	osastojen esimiehet	liikunta-aktiivisuus, TEA-viisari, kirjattujen toimenpiteiden määrä
Varhaiskasvatuksessa olevat lapset pääsevät liikkumaan monipuolisesti	Perhepäivähoitajille ja lapsille mahdollistetaan yhteinen liikuntatuokio kerran kuukaudessa	varhaiskasvatusjohtaja	Liikuntatuokioiden määrä, osallistujien määrä, TEA-viisari
Ikäihmisten elämänhallinnan tukeminen			

Kulttuuripalveluita on ikäihmisten saavutettavissa	Selvitetään hakeutuvan toiminnan mahdollisuuksia. Kirjaston kotipalvelu. Ikäpiste-yhteistyö	kirjastotoimi, kulttuuri	kotipalvelussa on asiakkaita
Ikäihmiset ovat osallisina toimijoina	Otetaan ikäihmiset mukaan heille suunnatun toiminnan suunnitteluun ja arviointiin	kaikki osastot ja yhteistyökumppanit, vanhusneuvosto	Osallistamisen pohjalta syntyneet palvelut ja arviot
Vanhusneuvoston näkyvyyden lisääminen ja kuuleminen päätöksenteossa	Lausuntopyyntöt, tiedotus, vanhusneuvoston edustus kunnanhallituksessa	hallintotoimi	Valtuustossa käsiteltyjen lausuntojen ja aloitteiden määrä Vanhusneuvostosta edustus hallituksessa
Ikäihmiset liikkuvat aikaisempaa enemmän	Lisätään penkkejä ikäihmisten käyttämien ulkoilureittien/kävelypolkujen varrelle	tekninen toimi	lisättyjen penkkien määrä, ikäihmisten toimintakyky
Tuetaan kotona-asumista mahdollisimman pitkään	Toimitetaan koti- ja ruokapalvelun mukana liikuntaohjeistusta	liikuntatoimi	toimitettujen ohjeiden määrä/laatu, ikäihmisten toimintakyky
Esteettömyys mahdollistaa palveluihin osallistumisen	Esteettömyyskartoituksen suorittaminen/ esteettömyysEVA, Esteettömyydessä huomioidaan liikkumisen lisäksi "aistiesteettömyys", mm. heikkonäköisyys, huonokuuloisuus	tekninen toimi, osastojen esimiehet	esteettömyyskartoitukset tehty; kyllä/ei, %toimipaikoista - Parannusehdotukset viety talous- ja toimintasuunnitelmiin
Päihitteettömän elämäntavan tukeminen/ Savuttomuudesta terveyttä			
Tarjotaan edullisia tai maksuttomia osallistumis- ja harrastusmahdollisuuksia	Kulttuurisisältöisiä kursseja tarjotaan ja hinnoittelu on kohtuullinen. Kulttuuritapahtumia on säännöllisesti ja osallistuminen on ennakoitavissa	Sataopisto / kulttuuritoimi	Toteutuneet kulttuurisisältöiset kurssit ja osallistujien määrä. Tapatumakalenterin merkinnät
Alkoholin saatavuuden säätely	Selvitetään Pakka-toimintamallin hyödyntämismahdollisuudet	nuorisotoimi / elinkeinoelämä	Kunta mukana Pakka-toiminnassa; kyllä/Ei
Yhä harvempi oppilas ja opiskelija käyttää tupakkatuotteita ja päihteitä	Monipuolinen valistus, ennaltaehkäisevä työote	koulutoimi, nuorisotoimi	Kouluterveyskyselyiden ja hyvinvointiprofiilin tulokset
Turvallisuus			
Koulujen turvallisuussuunnitelmat ja koulujen fyysinen ympäristö tukevat oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia	Koulujen pihat ja sisätilat suunnitellaan mahdollisimman turvallisiksi ja liikkumista edistäväksi	koulutoimi	tyytyväisyys kysely, sattuneet tapaturmat
Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelmat ja toimintaympäristöt tukevat	Uuden päiväkodin pihaa, ympäristöä ja sisätiloja suunnitellaan huomioidaan	varhaiskasvatus	asiakaskysely, sattuneet tapaturmat

lasten liikkumismahdollisuuksien vähentäminen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti, jalankulun ja pyöräilyn lisääminen autoilun sijaan sekä liikennekäyttötymisen parantaminen jatkuvalla liikenneturvallisuustyöllä	mahdollisuudet liikkumiseen monipuolisesti ja turvallisesti Laaditun viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelman toimeenpano	kaikki toimialat, liikenneturvallisuustyöryhmä	Liikenneonnettomuuksien määrä, toteutettujen liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden määrä, liikenneturvallisuusaiheisten tapahtumien määrä
---	--	---	---

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7 Suunnitelman laatijat

Tuomo Kallio, vs. hyvinvointijohtaja

Satu Alajärvi, tekninen johtaja

Oili Mölsä, hallinto- ja talousjohtaja

Jonna Aho, kuraattori

Pirkko-Liisa Henttinen, varhaiskasvatuksen johtaja

8 Suunnitelman hyväksyminen